

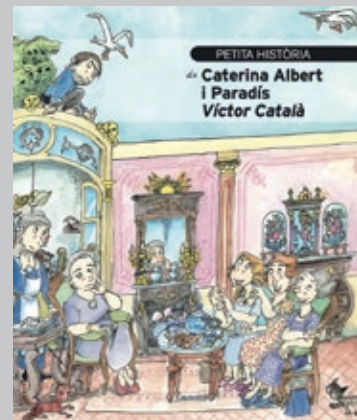
Víctor Català per a infants

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

La col·lecció «Petites Històries», il·lustrada per la popular Pilarín Bayés (Vic, 1941) i publicada per l'Editorial Mediterrània, celebra que fa quaranta anys que existeix. Els tres-cents cinquanta volums publicats la converteixen en una de les més populars, longeves i variades de Catalunya, al costat de la col·lecció «Episodis de la Història» de Dalmau Editor. Repassar-ne els títols ens fa veure la varietat de personatges, institucions, monuments, localitats... que ha ajudat, i ajuda, a divulgar. Entre tots aquests n'hi ha una vintena llarga de relacionats amb les comarques gironines. Hi trobem «petites històries» de poblacions com Lloret de Mar o Pals; d'indrets com la vall de Núria o les vies verdes de Girona; de monuments com el monestir de Santa Maria de Ripoll; d'institucions com l'Hospital de Campdevàrol, el Museu del Joguet de Figueres, el Museu d'Art de Girona o les germanes vetlladores de Sant Josep; de festes tradicionals com la processó de Verges, la Festa de la Sal de l'Escala o els balls de cavallets, gegants i mulassa de Sant Feliu de Pallerols, i, naturalment, d'un bon nombre de gironins il·lustres: Rafael Patxot, Jaume Vicens i Vives, Salvador Dalí, Josep Irla, Xavier Solà (*Xevi*),

Josep Pla, Baldiri Reixac, Vayreda Canadell o el bisbe i abat Oliba.

Precisament, el volum commemoratiu, el número tres-cents cinquanta, és dedicat a la primera personalitat femenina de les comarques gironines que s'hi presenta: l'escriptora Caterina Albert i Paradís (l'Escala, 1869-1966), coneguda sobretot amb el pseudònim de *Víctor Català*, una de les grans novel·listes catalanes i universals. Per elaborar-ne el contingut, de Lurdes Boix, ha comptat amb una bona colla d'assessors, tant literaris com biogràfics, com veiem a la pàgina de crèdits. Està format d'una breu introducció, narrada en tercera persona, seguida de quinze textos, també molt breus (d'un quart de pàgina, aproximadament) en què la mateixa Víctor Català ens va explicant la seva vida, les seves aficions i les seves obres literàries més destacades. Així, sabem que va néixer en una casa senyorial del carrer Major de l'Escala; que de ben petita va tenir una gran passió pel dibuix, fins al punt de voler ser pintora; que algunes de les seves obres van ser premiades als Jocs Florals i que més d'una va causar un gran escàndol a l'època, ja que no s'entenia que una dona pogués escriure sobre temes tan durs i d'una manera tan realista; que va tenir una

BOIX LLONCH, Lurdes;
BAYÉS, Pilarín. *Caterina Albert i Paradís: Víctor Català*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2022. 16 p.

gran passió per l'arqueologia, en bona part perquè la família tenia propietats a Empúries; que sempre va tenir passió per la cultura popular (rondalles, dites i refranys...); que algunes de les seves obres, principalment *Solitud*, van tenir un gran ressò, internacional i tot; que aviat va ser reconeguda i premiada (Premi Fastenrath de 1909, presidenta dels Jocs Florals de Barcelona el 1917, primera dona de la Reial Acadèmia de Bones Lletres el 1923...); que va escriure gairebé fins al final dels seus dies, i que es va morir l'any 1966, amb noranta-sis anys.

Una bona aproximació a la reconeguda novel·lista, complementada, no cal dir-ho, pels dibuixos de Pilarín Bayés, tan personals, realistes i plens de detalls que fan xalar petits i grans.

El color de les lletres

Text > JORDI DAUSÀ MASCORT

El color de la pèrdua és el segon recull de relats de Mercè Saurina (Girona, 1966). Malgrat que el títol i la coberta suggereixen un to elegíac i desolador, es tracta d'un llibre fresc en el qual l'humor sovinteja. Saurina s'allunya (afortunadament) dels tòpics literaris sobre la mort o la pèrdua, i vol crear un mosaic de relats amb un to colorit i actual. Aquesta intenció queda claríssima amb el primer conte del recull, «Necrofats», que marca el to i dona la benvinguda al món particular de l'autora.

El llibre està format per una dotzena de contes, i està ben travat d'una

manera doble. D'una banda, l'autora ha aconseguit una homogeneïtat conceptual, fent servir la pèrdua en un sentit ampli com a eix vertebrador. De l'altra, Saurina n'ha entreteixit les diferents parts: si bé són històries independents, molts personatges d'un relat apareixen en un altre, encara que a vegades sigui de manera una mica testimonial. Això crea una sensació d'unitat i reforça el conjunt, i de passada evita un dels punts febles de la majoria de reculls, que és la desconexió entre les parts. De fet, tan bon punt el lector pren consciència

que cada detall és susceptible d'aparèixer en el relat següent, desactiva el «mode conte» i activa el «mode novel·la», perquè s'adona que en realitat llegeix els capítols d'una narració més llarga.

L'estil de Saurina és eficaç i està molt influït pels autors de narrativa curta moderna. Parteix de situacions més o menys quotidianes que de vegades estrafa o recargola a fi de fer avançar la trama. Fidel a la teoria literària que afirma que en un conte cal guanyar per KO, l'autora aconsegueix uns finals força rodons i encertats que fan que cada con-

Literatura, cinema i París

Text > XAVIER BESALÚ

Àngel Quintana és catedràtic d'història i teoria del cinema a la Universitat de Girona. L'any 1983 havia fet la carrera de periodisme i havia començat a treballar a *El Punt Diari*. En quedar exempt de fer la mili per «excedent de cupo», va aprofitar per fer una estada llarga a París, amb l'objectiu gairebé exclusiu d'emborratxar-se de cinema. Posteriorment hi ha fet diverses estades més, de manera que coneix bé la ciutat.

Seria lícit pensar que estem davant d'un dietari juvenil, carregat de nostàlgia i aventura, però no n'és el cas. El que tenim a les mans és un text escrit l'estiu de 2022, que aprofita estampes, coneixences i dades d'aquell curs per fer bona literatura en companyia d'un bon gruix d'escriptors i de vuitanta-tres pel·lícules, puntejat tot plegat per diversos quadres (entre els quals no em puc estar d'esmentar *La lliçió de guitarra*, de Balthus, amb una reflexió ben actual sobre la cultura de la cancel·lació), unes quantes obres de teatre i un bon grapat de cançons. De fet, l'autor ja havia assajat aquest particular estil d'escriptura en dues altres obres publicades arran de la pandèmia: *Estiu del desconcert* i *Amb la facultat tancada: Cartes des del Deganat*.

Balzac i la seva obra *La comèdia humana* hi tenen una presència persis-

tent. Ja en el primer capítol l'autor es troba amb el Lucien de Rubempré de *Les il·lusions perdudes* que, a cavall de les possibilitats que ofereix el món del periodisme, fa cap a París. Balzac retrata amb mà destra les aspiracions d'un jove ingenu i provincià de classe baixa i Quintana s'hi veu reflectit. També evoca la pensió de la senyora Vauquer a *El pare Goriot*, per com s'assemblava a l'apartament on va viure aquells mesos parisencs: «Fa olor de resclosit, d'agror; fa fred...». I, malgrat tot, és el mateix Balzac qui l'anima a explorar París, on sempre «acabaràs trobant-hi un lloc verge, un racó desconegut, flors, perles, monstres, quelcom inèdit i oblidat pels bussejadors de la literatura».

Però és el cinema que ho amara tot, començant pel títol, una picada d'ullet a la *Casablanca* de Humphrey Bogart i Ingrid Bergman. Hi trobarem un amor sense límit per la Cinémathèque, la millor escola de cinema del món, envoltada d'una mística ascètica i silenciosa, en la qual «la cinefília era una religió i la sala obscura n'era el temple; refugi d'una veritable secta religiosa, que tenia per missió demostrar que els cineastes podien ser uns autors tan importants com els poetes, els escriptors o els pintors més il·lustres». Allà va mirar, entre altres pel·lícules, *La fines-*

te funcioni per si mateix. En són bons exemples «La tarotista», o bé «L'inseminador de carbassons», sens dubte el relat més divertit del llibre, on se'ns parla de la fragilitat de les relacions humanes i de l'absurditat de la vida.

Quan parlem de literatura és molt més difícil fer riure que no pas fer plorar. L'autora té molt present que s'ha d'escriure sobre tot (també sobre els temes tabú), però que no sempre cal fer-ho des d'una tribuna de pedanteria, sinó que moltes vegades és millor trobar situacions quotidianes i properes, sense buscar, diguem-ne,

la llagrimeta fàcil. Un bon exemple d'això és el relat «Policromia vital», un cant a la vida a través de l'art, del sexe i de les batalles guanyades i perdudes. Un conte carregat d'energia que acaba com un elogi a la vida i que concentra d'una manera molt eficaç l'esperit del llibre. Perquè la pèrdua no té només un color, en realitat és policroma. Saurina ens ho recorda a través d'aquest tapís variat i sorprenent, en el qual cada conte té un color diferent, però s'integra amb naturalitat en el conjunt que ha dissenyat l'autora.

QUINTANA, Àngel. *Sempre tindrè París*. Barcelona: L'Avenç, 2023. 181 p.

tra indiscreta, de Hitchcock, que el va fer pensar en l'abisme que hi ha entre el que es veu i la realitat.

I dedica un capítol sencer a la revista *Cahiers du Cinéma*, amb la qual va aprendre, diu, que fer crítica cinematogràfica no és pas manifestar els gustos personals, sinó «afrontar l'assaig, posar les coses en relació per fer-se preguntes», que és el que l'ha portat a escriure sengles llibres sobre Fellini, Rossellini, Assayas o Renoir... O aquest *Sempre tindrè París*, que s'encavalca harmònicament entre la narració i l'assaig, i que passa de la descripció al pensament argumentat amb una fluïdesa que enganxa.

SAURINA, Mercè. *El color de la pèrdua*. Figueres: Brau Edicions, 2022. 126 p.